

Rechtbank Den Haag 7 december 2016, ECLI:NL:RBDHA:2016:15321 (mr. S.J. Hoekstra - van Vliet, mr. W.A.G.J. Ferenschild en mr. B.J. Sol)

mr. drs. I. (Ilona) van der Zalm, wetenschappelijk docent, sectie Burgerlijk Recht, Erasmus School of Law

Overlijdensschade. Vaststellen schadevergoeding. Derving van levensonderhoud.

[BW art. 6:108, 6:106, 6:162]

Samenvatting

Eiseres woonde in bij haar vader die voor hun huis is doodgestoken. Zij heeft de steekpartij niet waargenomen, maar was wel thuis en heeft 112 gebeld toen zij haar vader zag liggen.

Eiseres vordert schadevergoeding wegens derving van levensonderhoud en stelt dat haar vader tot twee en een half jaar na haar afstuderen geheel in haar levensonderhoud zou hebben voorzien. Haar vader voorzag in haar dagelijkse levensbehoeften (incl. huishouden), verzekeringen, abonnementen en betaalde haar studie. Zij vergelijkt de situatie met en de situatie zonder overlijden en brengt bij die laatste haar eigen inkomen daarop in mindering. Op de lasten brengt zij een correctie aan nu er een gezinslid minder is.

Volgens gedaagde is dit onjuist en zou de schade dienen te worden berekend op basis van de behoefte van alleen eiseres en niet op basis van de handhaving van de status quo, welk standpunt de rechtbank volgt. De rechtbank knoopt aan bij de normering van het Nibud van de kosten voor levensonderhoud voor uitwonende studenten tot een half jaar na datum afstuderen (incl. vergoeding collegegeld). De rechtbank tekent hierbij aan dat ter zitting duidelijk is geworden dat de woning te koop staat en van continuering van de oude woonsituatie dus geen sprake zal zijn. Daar komt bij dat uit de verdeling van de nalatenschap voor eiseres ook een geldsom zal voortvloeien die haar mogelijkheden voor het zoeken naar andere woonruimte vergroot.

Ook vordert eiseres schadevergoeding wegens confrontatie met de gevolgen van de schokkende gebeurtenis. Ter vergoeding van immateriële schade acht de rechtbank een bedrag van 10.000 euro passend en voor wat betreft de vermogensschade in verband met studievertraging sluit de rechtbank aan bij de richtlijnen van de Letselschaderaad. Ook komen de kosten van lijkbezorging voor vergoeding in aanmerking (de gemaakte kosten; uitkering uit verzekeringspenningen op het totaalbedrag in mindering gebracht).

Annotatie

1. Inleiding

In de hier voorliggende zaak is de vader van eiseres in oktober 2015 doodgestoken door de ex-echtgenoot van zijn vriendin. Eiseres was destijds 24 jaar en derdejaars HBO-student. Zij woonde in bij haar vader en zijn vriendin en was thuis ten tijde van het overlijden. Zij heeft de steekpartij niet waargenomen, maar heeft wel 112 gebeld toen zij haar vader zag liggen. Toen zij door de politie naar buiten is begeleid, is zij langs het lichaam van haar vader gelopen, waarbij ze hem zag liggen met 'bloed uit zijn mond' en 'met allemaal doeken om hem heen.'

Eiseres vordert schadevergoeding wegens gederfd levensonderhoud, vergoeding van de uitvaartkosten en schadevergoeding wegens confrontatie met de gevolgen van de schokkende gebeurtenis. Voor wat betreft het vaststellen van de schadevergoeding wegens derving van levensonderhoud is het gebruikelijk om de levensstandaard zoals die naar verwachting zonder het overlijden zou zijn geweest tot uitgangspunt te nemen, waarbij de 'gemiddelde levensstandaard' dus niet beslissend is; het gaat bij het vaststellen van de behoeften van nabestaanden in het kader van de derving van levensonderhoud steeds om de specifieke individuele situatie en dus de omstandigheden van het geval (zie hierover onder meer HR 15 december 2005, *NJ* 2008/186 m.nt. J.B.M. Vranken (Pruisken/Organice) en HR 10 april 2009, *NJ* 2009/386 m.nt. J.B.M. Vranken (Philip Morris/Bolink), rov. 3.3.2). De uitspraak van de rechtbank in het hier voorliggende geval valt op nu de rechtbank niet direct aansluit bij de situatie zoals die zonder overlijden zou zijn geweest.

De uitvaartkosten vordert eiseres namens haar oom en deze worden toegewezen onder aftrek van een uitkering uit verzekering. De rechtbank overweegt hierbij nog – in reactie op verweer van gedaagde – dat de omstandigheden van de overledene (die bepalend zijn voor wat redelijk is en dus de hoogte van de vergoeding) niet worden bepaald door de hoogte van de bij een uitvaartverzekeraar afgesloten verzekerde som; deze kan enkel als gezichtspunt dienen.

Ook wijst de rechtbank de door eiseres gevorderde schadevergoeding als gevolg van confrontatie met de gevolgen van de schokkende gebeurtenis toe, zowel voor wat betreft vermogensschade wegens studievertraging van een jaar (19.575 euro; begroot ingevolge richtlijnen van de Letselschaderaad) als voor wat betreft immateriële schade (10.000 euro gelet op het feit dat eiseres nog jong is, geen blijvend letsel zal overhouden en in staat zal zijn op termijn haar leven weer op te pakken; er was 25.000 euro gevorderd).

Hieronder zal eerst worden ingegaan op de gevorderde en door de rechtbank vastgestelde schadevergoeding wegens gederfd levensonderhoud (2), waarna zal worden ingegaan op wat opvalt aan de wijze van vaststelling (3).

2. De door de rechtbank gekozen wijze van vaststelling

Tussen partijen is niet in geschil dat eiseres geheel door haar vader werd onderhouden. Eiseres stelt dat dit zo zou zijn geweest tot twee en een half jaar na het moment waarop eiseres afgestudeerd zou zijn. Zij zou na het afronden van haar HBO-studie tijdens het vinden van een baan thuiswonend blijven en de eerste periode na het vinden van een baan ook nog vrijwel volledig door haar vader worden onderhouden, zodat zij zelf zou kunnen sparen. In beginsel

blijft het inkomen van kinderen buiten de berekening van de schadevergoeding, althans, wanneer dit in de situatie zonder overlijden ook niet werd of naar verwachting op een later tijdstip niet zou zijn ingebracht (maar bijvoorbeeld, zoals in het hier voorliggende geval, zou dienen om te sparen voor de toekomst). Eiseres neemt bij de berekening voor de situatie zonder overlijden alleen de inkomsten van haar vader mee, maar rekent voor de situatie met overlijden met haar eigen inkomen om in de lasten te voorzien. Zij stelt in het huis van haar vader te blijven wonen en baseert daar dan ook de berekening op. Op de lasten brengt zij een correctie aan nu er een gezinslid minder is. Zij vordert schadevergoeding tot en met 31 december 2020.

Volgens gedaagde is dit onjuist en zou de schade dienen te worden berekend op basis van de behoefte van alleen eiseres en niet op basis van de handhaving van de status quo, waarbij rekening dient te worden gehouden met haar inkomsten, welk standpunt de rechtbank volgt. De stelling van eiseres dat zij de leefomstandigheden waarin zij verkeerde ten tijde van het overlijden van haar vader moet kunnen handhaven, volgt de rechtbank dus niet.

De rechtbank overweegt de schade te ‘(...) *begroten aan de hand van de behoefte van [eiseres], en daarbij, in lijn met genoemde jurisprudentie, rekening [te] houden met de specifieke omstandigheden van het geval*’ (rov. 4.8). Voor het berekenen van de schadevergoeding knoopt de rechtbank aan bij de normering van het Nibud van de kosten voor levensonderhoud voor uitwonende studenten (incl. vergoeding collegegeld). De inkomsten van eiseres worden op de kosten van levensonderhoud in mindering worden gebracht (incl. studiefinanciering en stagevergoeding) en de rechtbank oordeelt dat eiseres recht heeft op schadevergoeding tot een half jaar na de te verwachten datum van afstuderen (1 januari 2019). De rechtbank tekent hierbij aan dat ter zitting duidelijk is geworden dat de woning te koop staat en dat van continuering van de oude woonsituatie dus geen sprake zal zijn. Daar komt bij dat uit de verdeling van de nalatenschap voor eiseres ook een geldsom zal voortvloeien, die haar mogelijkheden voor het zoeken naar andere woonruimte vergroot.

3. Derving van levensonderhoud in de hier voorliggende situatie

Een aantal aspecten vallen – gelet op de standaard wijze van het vaststellen van de schadevergoeding – in deze uitspraak op. Bij het berekenen van de schadevergoeding in het hier voorliggende geval wordt door de rechtbank niet direct aangesloten bij de situatie van voor overlijden (en hoe deze situatie zich naar verwachting zonder het overlijden zou hebben ontwikkeld, namelijk woonachtig blijven in het huis van haar vader tot na de studie). Gelet op de omstandigheid dat het huis van haar vader te koop staat, zal de toekomst er waarschijnlijk voor eiseres ook daadwerkelijk anders uit zien. Uit de in de uitspraak te lezen feiten blijkt echter niet dat zij op dit moment elders woont of verblijft; de woning is nog niet verkocht en ook de (bijbehorende) lasten zullen naar alle waarschijnlijkheid dus doorlopen. Het overlijden vond plaats in oktober 2015, de uitspraak dateert van december 2016 en eiseres heeft naar het oordeel van de rechtbank recht op schadevergoeding tot en met eind 2018. De schadevergoeding is gebaseerd op een normbedrag voor uitwonende studenten, terwijl zij in elk geval tot aan eind 2016 in het huis van haar vader lijkt te wonen (althans, dat dit nu al anders zou zijn, blijkt niet uit de uitspraak). De lasten van de oude woonsituatie zijn hoogstwaarschijnlijk niet vergelijkbaar met die van een (veelal op kamers) uitwonende student en het totale tijdsbestek van het recht op schadevergoeding bedraagt iets meer dan drie jaar, wat zou betekenen dat – indien het bovenstaande juist is – de schadevergoeding reeds ten tijde van de uitspraak al ruim een jaar voor eiseres niet gebaseerd is op de daadwerkelijke situatie (die aansluit bij de situatie van voor overlijden). Wel wijst de rechtbank erop dat eiseres als

erfgenaam een geldsom zal verkrijgen bij de verkoop van de woning, die haar mogelijkheden voor het zoeken naar andere woonruimte vergroot (rov. 4.9), maar deze heeft zij (nog) niet in handen.

Daar komt bij dat met het voor de derving van levensonderhoud tot uitgangspunt nemen van een meer algemene norm (de normering van het Nibud van de kosten voor levensonderhoud voor uitwonende studenten) niet blijkt of de levensstandaard aansluit bij de levensstandaard van eiseres. Met het tot uitgangspunt nemen dat eiseres (elders) zelfstandig zou zijn gaan wonen na het overlijden, is dit wel te verklaren (er dient immers een uitgangspunt voor de kosten van levensonderhoud gekozen te worden voor die nieuwe situatie), maar die situatie doet zich feitelijk gezien (nog) niet voor en lijkt niet te vergelijken met de situatie zoals zij die in huis bij haar vader zou hebben gehad. Daar komt bij dat eiseres stelt dat zij in de jaren die zij nog bij haar vader zou hebben gewoond haar inkomen zou hebben gespaard voor de toekomst (al brengt zij in de situatie na overlijden in haar eigen berekening wel inkomen in), terwijl nu haar gehele inkomen als inbreng wordt gezien om in haar onderhoud te voorzien.

Op zich is het een goed streven om aansluiting te zoeken bij de situatie zoals die zich naar verwachting na het overlijden zal ontwikkelen, ook al is dat, nu eiseres alleen in het huis van haar vader achterblijft, een (heel) andere dan de situatie zoals die zonder overlijden zou zijn geweest (een – ander – voorbeeld daarvan is Rb. Rotterdam 17 december 2014, ECLI:NL:RBROT:2014:10051, JA 2015/62, waar twee jonge kinderen hun beide ouders verloren en bij oom en tante zijn gaan wonen). De vraag is alleen of het tot uitgangspunt nemen van een andere situatie in het hier voorliggende geval wel zo goed aansloot bij de daadwerkelijke situatie waarin eiseres zich bevond.